

Fuster contra la Torre

El primer volum de la correspondència de l'intel·lectual Joan Fuster mostra la confrontació que va mantenir amb el grup editorial Torre, concretament amb Xavier Casp i Miquel Adlert, en la València dels anys 40 i 50 • Lluís Alpera

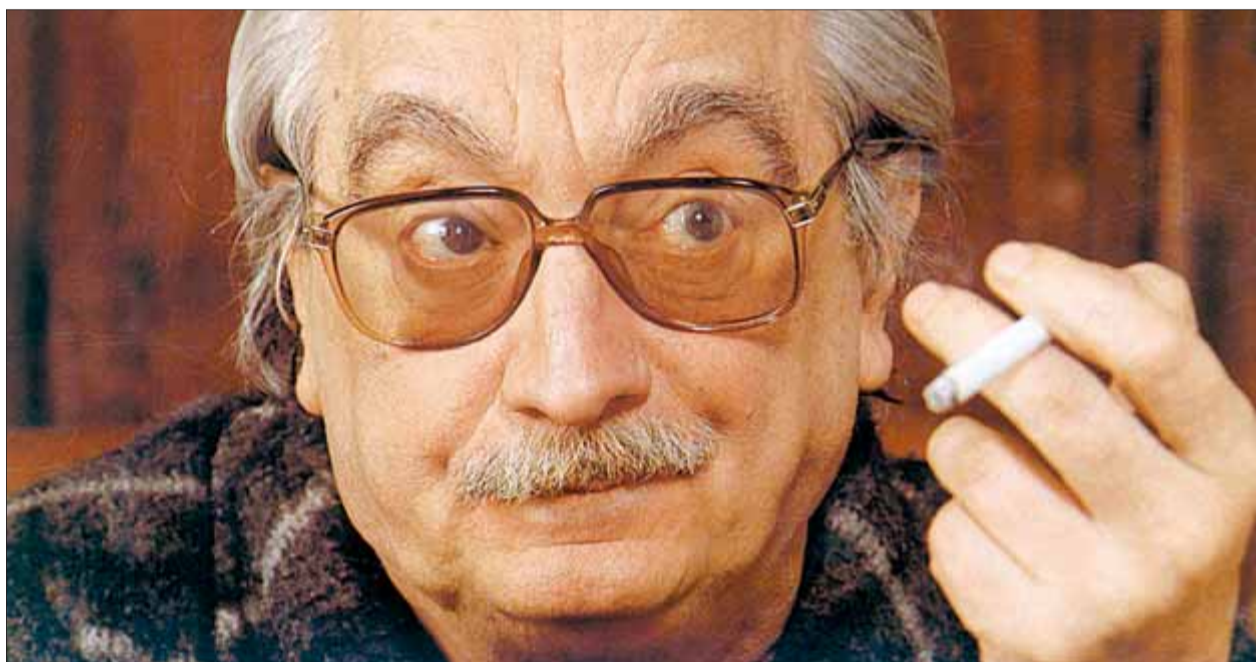
Assaig

Correspondència

Joan Fuster
Tres i Quatre. València, 2006

Hi havia des de feia temps una bona dosi d'expectació, si més no en la història del valencianisme ideològic i cultural, per la publicació d'aquest primer volum en la dura dialèctica i forta confrontació entre Joan Fuster i el grup de l'editorial Torre (Xavier Casp i Miquel Adlert). Com? Quan? Quins són alguns dels arguments que donen pas a la confrontació per part d'uns (grup Torre) i a la desvinculació per part de l'altre de dues de les personalitats literàries més significatives de la postguerra valenciana (Fuster i Sanchis Guarner)?

La confrontació entre el grup Torre i la singular personalitat de Joan Fuster havia de produir-se tard o d'hora, sobretot per la prepotència del grup Torre a l'hora de voler marcar el territori i el domini gairebé absolut de les activitats culturals en la València de postguerra. D'antuvi, aquest grup ja mostrava la seua indiferència i fins i tot menyspreu envers les tasques de recuperació lingüística i literària del sector llorentinista encapçalat per Carles Salvador, i no com-

La correspondència de Joan Fuster continua sent actualitat 14 anys després de la seva mort. ARXIU

Podem comprovar el savi criteri de Joan Fuster

partia el criteri de persones com Manuel Sanchis Guarner, que considerava que tots els fronts eren aprofitables com a resistència cívica i cultural en la lluita contra la censura franquista. El mateix Joan Fuster en un judici emés l'any 1980, escrivia: "Entorn dels 50 el petit i me-

diocríssim món literari vernacular a València era un infern: els quatre gats que se'n consideraven protagonistes s'odiaven a mort, arrossegaven unes vanitats personals irrisòries de tan desproporcionades, i apuntaven uns enfrontaments que no eren ni podien ser només estètics".

Les lletres del present volum entre Xavier Casp i Joan Fuster posen en evidència, entre altres coses, les ambicions esmentades del tàndem (Adlert/Casp) de convertir-se en els mentors ideològics d'una joventut universitària filovalencianista, ambició que sembla arrencar

d'una lletra (de l'octubre del 1946) d'Adlert a Sanchis Guarner on formulava una proposició concreta d'una direcció col·legiada al costat de Casp per tal de constituir la cúpula del moviment valencianista. La veritat és que el grup Torre anirà fornint-se d'una sèrie de nous valors —Fuster, Bru i Vidal, Valls, Beneyto, Estellés, Villar...— que en el terreny de la lírica superaran la poesia valenciana tradicional, reforçant els nous plantejaments de la lírica més innovadora.

Al llarg de la lectura d'aquest corpus epistolar hi podem comprovar el savi cri-

teri de Fuster que va evitar, al costat d'altres intel·lectuals valencians, de caure en un maniqueisme a què abocava l'intent de mandarinisme del grup Torre: o amb ells o contra ells. La correspondència entre Xavier Casp i Joan Fuster està plena de sectarismes, exigències de fidelitat absoluta, disgustos i violències interiors. També s'hi poden veure temes més constructius com ara la fascinació inicial d'alguns projectes en comú, les complicitats, l'estimació mútua entre persones i llocs dins unes relacions cordials en el temps més dur del franquisme.

Com molt bé puntualitza Josep Ballester al pròleg, a la fi Joan Fuster va eixir ben escaldat de la relació amb Casp i el grup Torre, però com que no el necessitava en la seua trajectòria literària, car tenia diverses relacions amb Barcelona i amb els catalans de l'exili americà, va decidir tirar endavant sense el padrinatge del grup Torre. Això li permetria bastir-se una sòlida línia ascendent en diversos camps del pensament i de la crítica, cosa que produiria un fort ressentiment de Casp envers Fuster i, segons Francesc Burguera, tindria molt a veure en l'evolució política i ideològica del primer cap a posicions reaccionàries i obertament anticatalanistes, que expliquen moltes de les claus del conflicte civil dels valencians als anys de la Transició i després.

Aquest primer volum de la correspondència entre Fuster, Casp, Adlert i Bru i Vidal du, així mateix, un extens i acurat estudi del professor i poeta Josep Ballester. Ballester aprofita les "radiografies epistolars" per tal de certificar moltes de les opinions que ell mateix ja ens havia avançat a *Temps de quarantena* sobre vicissituds, angoixes i expectatives de la intel·ligència valenciana dels anys 40 i 50. Confiam que no trigue gaire a publicar-se la segona part d'aquestes confessions del "mediocríssim món valencià dels 50".

Espanya com a problema

Assaig

Espanya inacabada

Joan Romero
Publicacions de la Universitat de València, 2006

Xavier Filella

Les reflexions que Joan Romero, secretari general del PSPV-PSOE entre el 1997 i el 1999, presenta en la

seua *Espanya inacabada*, títol del seu últim assaig, se sumen al debat que van encetar, amb desigual resultat, el pla Ibarretxe i la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. L'autor, que confessa no ser nacionalista, ofereix les seves propostes en constatar que, després d'un quart de segle de funcionament de l'Estat autònom, les aspiracions nacionals de Catalunya i el

País Basc continuen sense haver estat acomplertes.

En bona part, explica Romero, persisteixen les inèrcies del vell Estat unitari i uniforme que es resisteix a donar pas a l'Espanya girondina que la Constitució propicia. Els successius governs centrals, assenyala, han tendit a envair les competències atribuïdes a les comunitats autònomes en aprovar una legislació bà-

sica molt detallada, fins a, finalment, desdibuixar el projecte previst en la Constitució del 1978.

Les propostes que Romero presenta en aquest llibre són un conjunt d'arguments per redreçar un procés inacabat que requereix nous acords polítics que, en aquesta ocasió, no poden marginar la representació política de les nacions minoritàries. L'obra desplega una deta-

llada defensa del federalisme que, sense excloure el reconeixement de les inexcusables asimetries, subratlla la necessitat d'establir uns mecanismes de coordinació i cooperació que l'autor creu imprescindible.

L'objectiu final de la reflexió de Joan Romero no és doncs una defensa de les essències nacionals, sinó combinar el respecte per

les diferències amb l'articulació dels nivells de govern —de l'europeu i el central a l'autonòmic i el municipal— en la recerca de més eficàcia en la resolució dels problemes que la societat espanyola té plantejats. De tot plegat en resulta un programa valent i ambiciós que massa sovint topa amb el potent corrent jacobí, casualment, del mateix partit en què milita l'autor.